

Mercè
08

Pregó Festes de la Mercè 08

Jaume Sisa

Saló de Cent, 19 de setembre de 2008

Ajuntament de Barcelona

Mercè 08 !

Pregó Festes de la Mercè 08

Jaume Sisa

Saló de Cent, 19 de setembre de 2008

*Quan la Mercè està contenta,
somriu i pica de mans.*

El Pau Riba ho ha cantat i jo també ho vull cantar, recollint l'alegria i traduint-la: la Mercè està contenta perquè ja és Festa Major!

Barcelonins, barcelonines i barcelonets, nins i nines, barcelonaires de l'èter transmutacional, barcelonautes de la virtualitat intangible i encarnada, barcelonistes del bon patir i la queixa perenne i, adesiara, de l'eufòria i l'esperança, tots els barcelonesos, tots, i també els finlandesos, japonesos i originaris del Peloponeso que per atzar o bé per decisió pròpia o induïda han vingut a raure a aquesta ciutat comtal, prodigiosa i cobejada, turística i domèstica, del disseny i l'anarquia, centralista i disbauxada dins del Principat de Catalunya i, temps era temps, sortida al mar del molt noble Regne d'Aragó, la Dama i els Arxius del qual són prou reconeguts a casa nostra.

Cal també estendre aquesta salutació i posterior convit als espanyolistes del futbol més reial i als habitants d'antigues viles foranes que avui dia engrandeixen la Capital, com ara els graciencs, els santandreuencs i els de Sants i d'Hostafrancs, sense oblidar-nos dels del barri de Sarrià –famós pels seus capellans i pastissers– ni dels hortencs de les històriques masies. Comentari a banda mereixen aquells que posen sal a la quotidiana vida urbana des de la vora del Mediterrani, al barri de l'Òstia, altrament anomenat Barceloneta.

Siau tots plegats benvinguts a casa vostra, com ho són els socis del Club del Foraster, que des del rerefons de l'ànima senten Barcelona com a cosa seva, en un punt situat a l'enlloc del ben endins.

A milers es compten els estrangers i passavolants que transiten calçades i voravies a la recerca del contrallum i l'alè, que de ben segur justificaran el viatge. D' Austràlia i del Perú, d'Egipte i de Mongòlia, d'Andorra la Vella i de Xina la Nova, de la negritud tropical, l'islam profund i el blanc polar. Del primer, del segon, del tercer món i de la quarta dimensió, d'arreu i per diferents camins arriben solitaris del Congrés, aparellats o en ramats, sovint com una invasió subtil i, en dies assenyalats, talment una marabunta, ben a prop d'ofegar l'endreçada fluïdesa dels sentiments.

Perquè, certament, de sentiments estem parlant quan provem de retrobar, sota les runes multitudinàries, l'essència humida d'aquesta metròpoli tan antiga i *señorona*, com proclamava l'Antonio Molina:

*Mira, mira malagueña,
malagueñita.
Mira, mira Barcelona,
ay, qué grande y señorona
y qué bonita.
Cuando escucho una sardana
ya no se olvida.
Y cantando y trabajando
con afán va progresando
así en la vida.*

*Barcelona, Barcelona,
que trabaja y que sueña.
Tan sencilla y tan altiva,
tan moderna y tan antigua,
tan severa y tan risueña.*

*Yo te admiro, Barcelona,
y por eso en mi cantar
quiero hacerte una corona
que rodee Barcelona
desde el Tibidabo al mar.*

Aquest sentir que ens fa estimar l'asfalt que trepitgem; a sota, com bé sabeu, hi resten la platja i les flors més oloroses.

Jo tinc la sort d'haver nascut al Poble Sec, en un carrer que du el nom d'un poeta monàrquic oblidat. Un carrer ni massa ample ni massa estret que s'enfila cap a Montjuïc, on les llambordes es fonien patinant escales amunt, entre les torretes de la classe mitjana de barriada, amb el pedregós bardissam que pentinava la muntanya, en aquells anys encara un bon tros verge i poblada per les barraques de la misèria en un altre tros ben bo. Vessants per on grimpàvem la canalla a robar figues i beure aigua de la Font del Gat. He vist, entre les llàgrimes que el temps esborrarà, l'Olivella, defensa central del Barça, rematant d'improvís, com un vianant heroic i triomfador, una bamba de goma en un partit infantil, amistós, acabat, però, a garrotades contra la tribu del Pinchauvas, que tan aviat arreglaven paraigües com desabonyegaven cassoles o ens fotien els mobles vells que guardàvem per a la foguera de Sant Joan.

He sentit relatar de boca dels pares el contínuum de dia i nit del Paral·lel republicà, on hi havia establiments que ni tan sols conservaven la clau de la porta, i he sentit mon pare fent la crònica d'un míting del Lerroux i de l'èxit apoteòsic d'en Josep Santpere a l'Ambos Mundos. Tot això i més: els jocs i la llibertat al carrer, les campanes escolars, els melindros amb xocolata a la granja Gustems, els batejos a la parròquia de Sant Salvador.

*Tireu confits
Que són podrits.
Si no en voleu tirar
El nen es morirà.*

La primera comunió a Santa Madrona, la mare plorant i el pare esperant fora tot fumant, el Lluís del colmado arrambant les clientes, la fàbrica de botons davant del *meublé* del pont del funicular, les sargantanes amb la cua escapçada i el germà de l'Ausensi cantant pel celobert mentre els caramellaires de la Nova Colla assajaven al Casinet la “Cançó de matinada” del Juanito i els més grandets feien torns per espigar a collibè i a través d'un finestruc les coristes del Molino.

Tot això ho he imaginat més tard convertit en cançons, que tal vegada pervisquin en la memòria d'algú, però que tard o d'hora el vent s'endurà. Tots nosaltres esdevindrem no-res en un magma impensat, però avui i aquí —és a dir, l'única eternitat documentada— només puc constatar que em constitueixen una sèrie de records, imatges, sons i aromes d'aquest Cap i Casal que no podré oblidar mai. Aquesta és la meua ciutat i ho serà mentre jo visqui.

*La ciutat per a mi ressona,
se m'ofrena mica en mica.
Et recordo, ai, marona,
arribant des de la vila,
quan encara eres petita,
a la tendra Barcelona.*

Venien d'una guerra poc civil, i una postguerra molt militar els va ajuntar en aquell piset de lloguer amb cuina econòmica. Ell, represaliat, baixava del Maresme amb les mans a la butxaca, i ella, filla d'un mestre d'obres, ho feia de Sallent. La mare que em va parir ho féu justament el dia més festiu i patronal de la ciutat que l'havia acollida a la clínica La Lactància. Naturalment, a mi em tocava dir-me Mercè, però les convencions de l'època no ho permeteren i la Paquita, la teixidora del 2n 4a, tingué un petit disgust al no poder veure satisfet el seu desig. Per acabar-ho d'adobar, mon pare es distraigué uns dies al ser obstaculitzat persistentment per la pluja, buscant aixopluc sota els plataners en caure els capvespres, un rere l'altre, i tampoc aconseguí inscriure'm al registre amb la data joiosa i crucial que cada any honorem al tombar de l'estiu a la tardor. Des de llavors arrossego l'immens enyor de no ser la Mercè.

Oh altíssima Senyora de totes les gràcies,
on trobaren repòs nostres cuites i fatigues,
al redós del mateix flux que les marees
mou i les esferes motoritzades arrengrera.
Presidiaris de la cosmogènesi en la fe

material de l'alliberament que de vós esperem i volem creure. Intercediu per nós davant.

*El Sant Esperit lliure
és un misteri de llarga volada,
el portes dins. És la teva mirada,
res no demana. Viu i deixa viure.
El lliure Esperit Sant,
el Sant Esperit lliure.*

En pro de la poderosa plenitud esfereïdora que tothora vostra presència ens anuncia, feu que aquella noieta de les trenes daurades i el vailet amb rínxols i ulleres visquin la primerenca devoció en virtut del tendre amor que ses ales bat. Feu que els embats trafegosos del ritme impietós i de molta quimera no els arrabassi el gaudi de la puresa animal i s'estalviïn el sofriment de no poder-vos alcançar. I esmerceu així, damunt l'orbis enter de l'antiga Barcanova, tanta magnificència com de bell antuvi consentíreu a aquestes animetes tribulades, bo i regalant-nos, Senyora, el do de la celebració científicament eternal, mal que solament uns pocs dies siguin —preguem— lluminosos, esplendents i erms de la putíssima paüra i sobreixits encara més per l'estranyíssima vida.

Parlem del sentiment, però també de l'instint i la raó, car totes tres vies de coneixement conformen la síntesi de la visió o el punt de vista galàctic. Seguint el fil, un esclarit i visionari William Blake va deixar dit que, quan les portes dels sentits s'obren netament a una percepció de la realitat sense prejudicis, aquesta realitat se'ns manifesta tal com certament és: o sigui, infinita. Els límits els marcarà una triangulació delicada entre l'individu, el vertigen i la naturalesa. Proposo, doncs, aplicar el focus sobre aquestes Festes de la Mercè i fer un parament interactiu d'antenes, tot desplegant un assaig de percepció ample i decidit, esfèric i sense embuts del potencial galàcticament poètic que substanciï els plànols i dimensions evidents però habitualment ignorats.

A la plaça de Sant Jaume, a la del Sortidor, al Fossar de les Moreres i al carrer dels Robadors. La Paloma a la Catedral, Santa Eulàlia al Laberint d'Horta, el Túnel de la Risa, els *cavallitos* del Lizano, el Mercat del Peix, l'Observatori Fabra i sempre, sempre la Rambla que, com tants d'altres nouvinguts, descobrí el Gato Pérez:

*Un matí de primavera
Del que aviat farà dotze anys,
Arribava a la ciutat
Per la porta que té al mar,
En un barco transatlàntic
Des d'un continent austral,*

*Un xicot viatger que duia
Una gran curiositat.*

*Un ambient cosmopolita
I d'una gran activitat
Va sorprendre gratament
Aquell noi a l'arribar.
Quasi trenta anys captiva
No havien pogut canviar
A l'enèrgica ciutat,
Que començava a despertar.*

*Hi ha gitanos i jueus,
Colombians i portuguesos.
Andalusos i argelins,
Mallorquins i aragonesos.
I unes Rambles que van plenes
De fecunda humanitat.
Un oasi de tolerància
Impossible d'amagar.*

La Rambla per on passejaven en Maragall apamant el lirisme de la Gran Encisera, la penya de l'Ateneu, Riba, Carner, Sagarra i el gran Pujols encapçalant la corrua embridant una tortuga de disset mil anys, la que trafegaren els cambrers del quiosc de Canaletes i la Monyos. Els venedors del "Goles" i el Salvat Papasseit de la Rosa de Foc, que defallí al carrer d'Argenteria cridant "Llum, més llum!".

La Rambla d'un impecable Rusiñol venent duros a quatre pessetes, però també la dels pistolers de la patronal que van pelar el Noi del Sucre. La de la Bodega Bohemia, el Jazz Colón. La del Gil de Biedma sortint del Copacabana i el Marsé i el Goytisoló entrant al Marsella, la de les carnisseres de la Boqueria i la de la divinitat bocacciana de l'Empordà derrapant Pegasos descapotables turquesa, maragda, robí del carrer Muntaner a la plaça Reial, i la de les paradetes d'ocells on ton avi i mon avi compraven cadernerres i periquitos.

És aquest el nervi estimulador sentimental d'una Barcelona que més m'estimaria amb menys turistes pixoners i més viatgers il·lustrats, amb menys txàndals olímpics de patacada i més boletaires d'innocència nua amb el cap a les estrelles, i amb els buròcrates emmagatzemats al Museu de Cera i els taurons especulant amb casetes retallables i hortets metafísics i no pas amb sostres i parets –que, tant de bo, no fossin de ningú!–. Una Rambla, una Barcelona i una urbanitat que molts vam creure possible que girés del costat del somni i no pas del de l'eficàcia econòmica, de la imaginació enfront de la llei de la gravetat i de la llibertat creadora en contra de la correcció ideològica. Un punt dolç, quan els vius morien per excés de vida i els morts vivien per falta de mort, s'abandonaven binocles als *palcos* del Liceu i s'enlairaven estels subterranis. Quan la Ciutadella vessava avions de paper i autobusos de llauna mentre s'orientaven els velams irisats de les naus dels somiatruites Llobregat amunt i Besòs avall.

Ara, de nou, anhelants, descalços, mudats, esbalaïts, és l'hora, mercedans.

Cal, aprofitant l'avinentesa, tornar a formar la rua de bombolles quàntiques que mai no ha parat de desfilars per sota, per sobre, a banda de la guia municipal i les llistes d'empadronament.

Cal fer-ho perquè els toreros fosforescents entomin ciència infusa, de peu, al bell mig de la plaça Catalunya.

Cal convidar els barcelonots carbonaires, conspiradors a les pinedes de Sant Adrià, saturats de lluna, organitzant conxorxes amb els francmaçons de l'Eixample i els simpàtics petardistes de la nova era.

També els barcelonistes que, al compàs de músics amb flabiol i guitarró i rondant els pentagrames i la solfa, han desvetllat albadetes girant pels carrerons de les oïdes somortes, eixerint-les per rebre un altra melodia, que fos la tradició i el trencament alhora.

S'hi afegiran amb entusiasme tota mena de cantants, cantaires, cantautors i cantamanyanes, orfeonistes, corals, grups de heavy i d'havaneres, raperos,

jazzistes i folklòrics, alçant veus, veuetes i veuasses harmonitzades en un mapa sònic intemporal i transnitàire sintonitzat amb el brogit de fons i la remor constant de l'univers.

I els zelestials fills i filles dels planetes i del moviment de les constel·lacions, inspirats per Paracels i amb els peus sobre el taulell, buscant el més proper i vitalista dels refrecs amb els amics de la pipa, que entre espirals de fum han preservat la memòria dels 4 Gats, dels 3 Tombs i dels set cavallers de defensa a les torres vigia més altes de circumval·lació i que avui tan sols vestigis són d'una plaça conquerida a la plaentor més burgesa i més punxant.

Tanmateix, i sense mandra, arraconarem els para-sols blancs, quadrats, asèptics i obligatoris de les terrasses dels bars i n'instal·larem d'altres de mil i un colors i variades formes. Ombrel·les i tendals sota els quals vindrà molt de gust llegir tebeos de segona mà al pic del migdia.

Els més agosarats esborraran del Bicing la N de Nostrat i la G de Guerrer i, tot agafant la Bici de Babau, d'Il·lús, de Càndid, d'Ingenu, provaran d'arribar amb un posat aerodinàmic a l'últim graó

de l'escala de la vida, la consciència dels àngels, per tal de fundar la Cinquena Internacional Voladora.

Que vinguin les modistes dels entresòls més humils i dels tallers més sonors, turonejant carretons de puntes de coixí, i els sastres i sastresses –la Marcelina, el Sospedra, el Pellicer– que rere les bambolines han vestit rialles de ballaruca i seguicis d'enterrament, com el de la sardina, que a tantes criatures ha fet excursionar brandant la canya com pescadors de riu sec.

Traieu-vos els taps de les orelles els joves nerviosos, impacients, conductors d'ambulàncies i furgons, de mossos i urbans, també més d'un bomber, i pareu les sirenes agressives, eixordadores i assassines de timpans, trompes i martellets, i aprengueu a xiular per la finestreta cançons romàntiques a les Colometes de la Mercè que estenen la roba als passatges recòndits i als terrats sobrevolats per una dèria encara irresolta.

Obrim la cavalcada a les tietes missaires perquè llueixin *visillos* i *tapetes* i als ulls corpresos que des dels miradors modernistes veieren caure Gaudí i

transformar els cavalls dels tramvies en vies d'acer nòrdic per on lliscaven fora de servei l'Ou com balla, la Pasqua Florida, el Carnestoltes i el Nadal gloriós quan la Fira de Santa Llúcia rebia els primers flocs de neu i Copito aprenia a comptar amb els peus la dansa més pell de gallina, emotiva i coent.

Tanqueu portes, botiguers de llapis a l'orella i guardapols blau grisenc, que heu pesat cinquanta centímetres de pebre vermell i heu escampat sacs de patates i mongetes i pernils i bacallans del Born a la Bonanova, per tots els racons d'aquesta ciutat tràgica i mística, frívola i còmica, amb moltes ganes de tot.

Torneu, pregoners d'antany, a tocar la trompeta atòmica i esbombeu els missatges del futur, la veu de l'oracle amb renovada i engrescadora passió, convidant tricicles i patinets o gastant espadenya, enfilant la platejada Arcàdia.

Oh, bruixes despentinades, fabricants d'estany als soterranis, sentor de vaqueries a les Corts, devots del Price i del Cibeles i les ballarines del Somorrostro en blanc i negre, la florista Vicenta, que no morirà mai i tornarà a florir sempre cap allà al

Correu, els addictes a la sopa *boba*, els sants barons pendents de ser-ho amb un tortell de nata a la mà. Aneu passant els cavallistes funàmbuls del circ estratosfèric acompanyant les feres més repolidament salvatges i les superbes i ufanes amazones de la policia muntada del Barcenadà.

A més a més, els transvestits interiors i els clients i proveïdors de la Gran Mandungària, Societat Incorpòria.

Endavant noctàmbuls mariners de Ribera pelegrinant joiosos a un pam de terra, fent caminet de la Ceca al Pla de Palau, a la Torre del Rellotge i a l'estació de les Golondrinas fins al Rompeolas de les il·lusions passades de moda.

I així, tants i tants que, des de les galàxies de la imaginació estant, no voldran marxar mai del tot d'aquesta Barcelona del seny i el cor delirant, inflamada i serena, perquè saben que el més sublim del Parnàs, la voladura més absoluta, no tindria al capdavall sentit, fóra en va i res més que fantasia, sense el teixit imprescindible dels veïns i veïnes que barcelonegen a tort i a dret.

No pas l'estructura oficial, administrativa ni institucional, no els polítics professionals, ans la humanitat anònima, les persones una a una que fonamenten i arrelen la vida i l'existència i que fan possible la història que entre tots escrivim cada dia. Repartidors suant la samarreta, senyores rialleres amb ordinador o amb boatiné, homes apressats amb corbata. Escombriaires aqualsevol hora i funcionaris a quasi cap. Les poques porteres que van quedant. Dependentes de merceria i caixeres del súper. Els veterans de la petanca i les iaies que aguanten els néts. El gremi de l'arracada i el tattoo. El paio que fa recados a peu i el xava motorista. Els cecs emmudits a les cabines, aturats molt actius, monges modernes, quinquis i empleats de "la caixa".

La gent del barri, treballadora, matinera, fraternal, dipositària d'una exquisida filosofia del carrer i contenta de viure. En fi, el poble de Barcelona. Real, assedegat de poesia, ballant la sardana i la rumba en una mixtura complementària i enriquidora. El que som, el que tenim, el que somiem.

Des d'aquí convidem a tothom,
barcelonasses, barcelonites, a menjar-se la
festa i a beure a raig o a galet l'alegria de
viure-la amb cordial intensitat.

Tirem els coets, i a mercejar!

*Súbete a Colón, súbete a Colón,
desde allí verás la gran Barcelona.*

*Súbete a Colón, súbete a Colón,
más cerca del cielo te sentirás.*

*Súbete a Colón, súbete a Colón,
en el ascensor, a pie o en avión.*

Ajuntament de Barcelona
Institut de Cultura